

Dit artikel gaat over Sofie, een 7-jarig meisje dat onzichtbaar is in de klas. Haar juf zegt dat ze 'daar wel tien van in de klas zou willen hebben'. Haar moeder ervaart het anders. Als Sofie 's morgens opstaat is het steevast: buikpijn. Elke morgen is er strijd om Sofie op tijd op school te krijgen, en voor haar moeder is het een uitdaging om dan op tijd op haar werk te zijn. Regelmatig mag Sofie een dagje thuisblijven op de dagen waarop haar moeder niet werkt.

Onzichtbaar

door Marianne Rietveld

Sofie is inmiddels al door de hele medische molen gegaan, en lichamelijk is er niets te vinden. Fijn! Dan kan dat uitgesloten worden. Maar waar komt die buikpijn dan vandaan? De op school stille en onzichtbare Sofie wordt thuis een duidelijk aanwezige Sofie. Boos, veel huilbuien en 'alsmaar in haar hoofd'. De laatste tijd trekt Sofie zich veelvuldig terug op haar kamer, waar ze met veel zorg haar schatten bewaart en verzorgt: bijzondere kristallen en fossielen, gevonden op vakanties en tijdens lange wandelingen. Sofie heeft een groot gevoel voor schoonheid en is trots op haar verzameling. Met een enorme precisie heeft ze haar verzameling liefdevol neergelegd op de planken boven haar bed. Ze houdt de planken zelf stofvrij; niemand mag eraan komen, alleen zijzelf.

BFF

Sofie heeft één beste vriendin, met wie ze graag speelt en afspreekt. Tot de dag dat deze 'beste vriendin' zomaar met haar schoenen op haar bed gaat staan en een van de 'steentjes' van de plank pakt en bekijkt. Sofie staat er stil van schrik bij en durft er niets van te zeggen. Het is ijsig stil in de kamer. De vriendin legt het fossiel terug – niet op dezelfde plek waar Sofie het had neergelegd, natuurlijk – en zegt: 'Mooi.' Vervolgens stelt ze voor om naar buiten te gaan om samen meer steentjes te zoeken. Steentjes? Het zijn niet zomaar steentjes, het zijn kristallen en fossielen... Dat heeft Sofie nu al zo vaak gezegd. Ze stemt toch toe, diep vanbinnen bang om ook deze 'vriendin' kwijt te raken.

Moe en verdrietig sluit Sofie de speelmiddag af. Ze gaat beneden op de bank liggen met de mededeling dat ze ineens weer zo'n buikpijn heeft. Haar moeder schiet

in de verzorgende modus en Sofie wordt heerlijk in de watten gelegd, ze mag op de bank haar avondeten nuttigen en kiezen welk programma ze op tv wil zien.

Wie is de baas?

Het gaat in dit artikel niet om de baas zijn in de zin van alleen doen wat jij wilt en anders niet, maar om het gevoel dat je zelf de regie hebt, of durft te hebben, over dat wat voor jou belangrijk is. Dat je zelf verantwoordelijk bent voor wat je voelt, en daar ook zelf invloed op kunt uitoefenen. Ik heb daar al eerder over geschreven.

Neem nu de gebeurtenis waarbij de beste vriendin van Sofie het fossiel pakte. Deze vriendin weet absoluut niet

wat ze bij Sofie aan gevoelens teweeg heeft gebracht door iets uit haar verzameling aan te raken, het op te pakken en het zelfs een centimeter naast de daarvoor bestemde plek terug te leggen. Als Sofie niet zelf zegt wat haar bezighoudt, kan de vriendin daar ook geen rekening mee houden. Natuurlijk weet ze wel dat deze stenen

voor Sofie belangrijk zijn, maar zó belangrijk, dat weet ze dan weer niet.

De intense beleving van de gevoelskant van hoogbegeerdheid is hier bijna voelbaar bij Sofie. Sofie snapt niet dat de vriendin dat zomaar doet, en de vriendin is zich van geen kwaad bewust.

Slim? Ik niet!

Sofie heeft er niets van gezegd, anders raakt ze deze vriendin ook kwijt. Buikpijn is bij haar het toverwoord voor troost. Troost omdat Sofie zich heeft aangeleerd dat ze niet zoveel kan, niet zoveel weet. Ze heeft het

De belangrijkste
boodschap is:
'Jij bent de baas'

gevoel dat ze moet bewijzen dat ze slim is (wat ze helemaal niet is, volgens eigen zeggen) en dat ze zeker geen vriendschappen kan sluiten.

Ze heeft geleerd zich stil te houden in de klas, onzichtbaar te worden, zodat de juf haar eigenlijk als vanzelf overslaat bij het geven van een onverwachte beurt. Ze maakt bewust geen oogcontact: dan kan de juf ook niet naar haar knikken en haar de beurt geven. Want stel dat het antwoord niet goed is? Of dat ze weer in paniek raakt en het antwoord wel weet, maar zomaar een heel ander antwoord geeft dan ze had willen geven? Dat risico wil ze niet lopen. Want dan lachen ze haar vast allemaal uit en vinden ze haar dom. Dat kan ze dus ook al niet... Het lijstje met dingen die ze niet kan wordt steeds langer, en Sofie wordt steeds kleiner.

Mindset & creatief zijn = lef hebben

Als ik samen met Sofie het woord 'creativiteit' onder de loep neem, is ze heel stellig: 'Nee, dat kan ik echt niet, het lukt me nooit iets leuks te maken, dat van anderen is altijd leuker, ik zou niet weten wat ik moet maken, het lijkt echt ergens op,' en ga zo nog maar even door. Toch daag ik Sofie uit om deel te gaan nemen aan een cursus waarin creativiteit in de ruimste zin van het woord centraal staat. In het programma van deze

cursus is ook een stukje mindset opgenomen; dat kan Sofie wel gebruiken. En het is een cursus met alleen 'slimme kinderen', dus herkenning zal er zeker zijn.

Ze zegt ja, erop vertrouwend dat ik haar een goed advies geef. Hoe bijzonder is dat!

Spannend

Verlegen, met haar ogen naar de grond gericht, komt Sofie de eerste keer naar de cursus. Ze heeft oude kleren aan, want dat was verplicht. Op zich al een hele overwinning.

We zitten buiten; het is prachtig weer. Ze neemt plaats op het hoekje van de robuuste steigerhouten bank die voor de tafel staat en kijkt mij vragend aan. Ik lach en geef haar een knipoog. We hebben contact. Niet te veel woorden, laat haar maar voelen. Ik ben er en ik zie je. De tweede trainer – want deze cursus geven we samen – loopt naar haar toe, geeft haar een hand en begint een praatje. Ik mag het loslaten: dat komt goed, ik voel het.

Sofie vertelt Jaqueline dat ze het spannend vindt en dat ze helemaal niet creatief is; ze weet eigenlijk niet zo goed waarom ze hier is. Ze voelt zich ook niet zo lekker, ze heeft een beetje buikpijn, dus er zal wel niet zoveel gebeuren vandaag, het gaat vast niet lukken...

Marianne Rietveld is specialist Hoogbegaafdheid en Talentontwikkeling en eigenaar van De WijsWijzer. De WijsWijzer gaat uit van oplossingsgericht werken en begeleidt leerkracht, kind en ouder in het omgaan met hoogbegaafdheid. Marianne blogt over haar dagelijkse praktijk als coach en trainer.

De WijsWijzer verzorgt workshops en studiedagen, adviseert en begeleidt scholen. Deskundig en bevlogen, vanuit kennis, ervaring en vaardigheden, maar altijd vanuit het hart. www.dewijswijzer.nl

foto Jord Visser

O ja, ecoline, daar heeft ze weleens wat mee gedaan. Gaan we dat doen? Daar is ze niet zo goed in, dan weten we dat vast.

Voorzichtig

Heel voorzichtig start Sofie, na eerst heel lang te hebben geobserveerd hoe anderen het doen, door een klein beetje ecoline op een schoteltje te laten druppelen (oeps, ecoline aan je vingers) en met het kleinste kwastje wat ecoline op haar papier te strijken. Een vage veeg wordt zichtbaar. Ze kijkt om zich heen wat de anderen doen, observeert, kijkt weer eens naar haar blad en dan weer naar het werk van de anderen. Die zijn al aan hun tweede of derde blaadje toe. Wat werd er nu gezegd: het hele kladblok mag leeg? Dat is zonde, dat gaat ze niet doen. Sofie is onzichtbaar, net als op school. Maar niet voor ons...

We dagen Sofie uit om eens een andere kwast te proberen en te kijken wat er dan gebeurt. We dagen haar uit om ook de plantenspuit ter hand te nemen en water over haar ecoline te spuiten. Wat zou er dan gebeuren?

We dagen haar uit om ook eens wat zout over haar blad te strooien en te kijken wat er dan gebeurt. We dagen haar uit... om iets te doen waarvan ze van tevoren niet weet wat het gaat worden. Uit je hoofd, naar je hart en je handen.

Krijgen wij Sofie zover dat ze gaat vertrouwen op dat wat gewoon fijn is om te doen? Kunnen wij Sofie helpen om te gaan voelen wat er gebeurt als je zomaar iets doet, zonder dat je weet wat het gaat worden? Kunnen wij ook Sofie straks met glimmende oogjes, een shirt vol ecoline, rode wangen en vooral een grote glimlach naar huis laten gaan? Met vertrouwen in eigen kunnen, omdat het niet aan ons is om te zeggen dat het

goed is, omdat wij niet weten wanneer het voor haar goed is. Het is niet ons werk, maar dat van haar. Dus alleen zij kan beoordelen of het zo goed is.

Gaaf

Sofie sluit deze eerste bijeenkomst af met één woord: 'Gaaf!' Ze voegt er met glinsterende ogen aan toe: 'Dit is de eerste keer in mijn leven dat ik trots ben op mezelf.'

Als dát niet gaaf is! Gaaf, omdat we een stralende Sofie zien. Gaaf, omdat Sofie heeft ervaren dat ze wél ergens goed is. Gaaf, omdat ze heeft geleerd dat je mag loslaten en gewoon de zoutpot in je hand

mag nemen om zout uit te strooien over je ecolinewerkje. (Nou ja, ze ging van enkele korreltjes zout tussen haar vingers naar het op z'n kop houden van het zoutvaatje op de allerkleinste stand, maar toch...) Maar vooral gaaf omdat ze trots kan zijn op zichzelf. Een groot applaus voor Sofie!

En daarom is het ontdekken wat je allemaal met je handen kunt zo fijn, of 'bevrijdend', zoals een andere deelnemer de eerste les samenvatte.

In de loop van de volgende cursusmiddagen kwam Sofie steeds zelfverzekerder binnen. 'Wat gaan we doen?' was haar nieuwsgierige vraag, waarop wij antwoordden: 'Dat weet alleen jij. Wij zorgen voor materiaal en jij gaat er wat mee doen, en alles is goed.' Een grote glimlach kregen we ervoor terug.

Uit je hoofd, naar je hart en je handen. Jij bent de baas en jij beslist wanneer het af is en wat je mooi vindt of niet. Alleen jij, want het komt uit jouw handen... Dat geeft vertrouwen voor de toekomst. Laten we eens wat meer aandacht hebben voor deze kant van begeleiding bij hoogbegaafde kinderen. ■

